osobu mladistvou nikdy nemohou na pravou cestu uvésti, naopak, jak spisovatel sám na mnohých místech dokazoval, jen neblaze na mladou duši působí a veliké nákaze ji vystavují. Aby však mladistvý do polepšovny mohl býti odevzdán, k tomu je úplně zbytečno zkoušeti jeho příčetnost, zaváděti s ním řízení trestní, k tomu stačí výrok úřadu vrchnoporučenského, doplněný po případě výrokem zvláštní rady obecní. *Pk.*

Ist die militärische Strafgerichtsbarkeit auf Militärdelikte einzuschränken? Eine militärstrafprozessuale Reformfrage von Dr. August *Miřička*, k. k. Oberstaatsanwalts-Stellvertreter in Prag. Vídeň 1899. Manzovo knihkupectví. Str. VIII a 117.

Příslušnost soudů trestních vojenských zavírá v sobě u nás nejen vlastní delikty vojenské, nýbrž i t. zv. delikty obecné, t. j. ty, jež jsou trestnými již podle všeobecných zákonů trestních. Novější dobou byla zvláště v Německu, když chystalo se tam vydání nového řádu tr. vojenského, otázka v nadpise naznačená v literatuře hojně přetřásána, a poněvadž i u nás reforma řízení trestního vojenského obecně uznává se za naléhavou, bude třeba i u nás jí se zabývati. Spisovatel hned předem rozhoduje se pro mínění, že působnost soudů trestních vojenských má býti obmezena na delikty vojenské a, jak později dodává, delikty sice obecné, avšak vojensky kvalifikované, a prohlašuje za hlavní účel svého spisu, aby vyvrátil mínění opačné »a to právě z důvodů, jež se strany vojenské pro ně bývají přiváděny a přihlédaje k zařízením vojenským« (str. VII). Spis nabývá tím v převážné své části (str. 25 až 110) povahy polemické. Toliko v první kapitole (str. 1—24) podává se historický přehled a vylíčení nynějšího stavu právního, v poslední pak (str. 111—117) podávají se úvahy závěrečné a důsledky z předcházejících vývodů vyplývající, shrnují se krátce positivné důvody, o něž spisovatel opírá svoje mínění, a připojují se k tomu ještě některé důvody nové.

Část polemická směřuje hlavně k vyvrácení těch důvodů, jež k platnosti snažili se přivésti zejména *Marck*, *Hilse* a *Dangelmaier*, kteréžto důvody spisovatel podle vzoru Marckova roztřiďuje na vnitřní a vnější, počítaje k oněm ty, »jež plynou z podstaty věci a jsou spíše theoretické«, k těmto pak řadě úvahy rázu více praktického. —

Hledíce k účelu, jejž sobě spisovatel vytkl, můžeme hned předem práci jeho označiti za velmi zdařilou. Část historická podaná na počátku má arci více povahu náčrtku, při němž spisovateli šlo patrně jen o to, aby pro vylíčení nynějšího stavu právního zjednal sobě příslušné historické pozadí, tak že mohl přestati na prostém přehledném shrnutí výsledků, jež v tomto směru podali zejména *Geib*, *Zachariae*, *Friccius*, *Mellien*, *Dangelmaier*. K tomu se pojící přehled různých zákonodárství v nejdůležitějších státech evropských jest jasný a svému účelu zcela přiměřený.

O části polemické sluší bez výhrady prohlásiti, že v ní spisovatel úkolu svému dokonalým způsobem dostál. Jak povaha předmětu toho vyhledávala, bylo mu tu namnoze činiti s poměry a zařízeními, jež dokonce nejsou povahy právnické, nýbrž vojenské. Doklady toho podávají již nápisy různých kapitol, ku př.: »Soudnictví trestní jakožto výron moci velitelské«; »jednotnost aukto-

rity ve vojště«; »soudnictví trestní jakožto vojenský prostředek vychovávací«; »vojenská disciplina«; »konání služby vojenské«; »vojenské vědomí stavovské« a t. d. Přes to však skoro každá kapitola knihy svědčí o tom, že spisovatel, kdekoliv příležitost k tomu se naskytla, pouští se i do úvah rázu právnického, což činí se vší žádoucí důkladností a s dokonalým zdarem. Příkladmo buďtež vytčeny: str. 25 dd. úvahy o pramenech trestního soudnictví vojenského a jeho poměru ke státní moci vůbec; str. 32 dd. výpočet případů, kdy osoby vojenské podrobeny jsou moci trestní úřadů nevojenských (co do přestupků důchodkových a policejních a při prohlášení práva náhlého); str. 60 dd. řešení sporů kompetenčních jednak při pochybnostech o tom, jak určiti hranici mezi delikty obecnými a delikty vojenskými nebo vojensky kvalifikovanými, jednak při konkurrenci (ideálné i reálné) deliktův obecných s vojenskými a při účastenství osob civilních a vojenských v témže skutku trestném; str. 67 dd. ohraničení případů, kdy neaktivní osoby vojenské podrobeny jsou trestnímu soudnictví vojenskému; str. 94 dd. vylíčení organisace soudů vojenských v právu rakouském, francouzském, italském, německém a některých německých právích partikularních a srovnání s organisací soudů trestních občanských a j. Všeho uvážení hodny jsou také návrhy, které spisovatel v této části činí o tom, jak by ta neb ona pochybná otázka měla býti rozřešena, jako ku př. str. 62 dd., jak určiti příslušnost při konkurrenci deliktů vojenských s obecnými; str. 68 a 69 pozn. 4., jak posuzovati činy trestné, kterých dopustily se neaktivní osoby vojenské při kontrolním shromáždění; str. 81 dd., jak upraviti příslušnost soudů trestních vojenských a řízení při nich konané za války; str. 85 dd. o přípustnosti, aby občanské soudy trestní, když odsoudily osoby vojenské, ukládaly také vedlejší tresty vojenské, atd.

Zvláštní předností spisu jest, že užívá se v ní methody srovnávací, ježto spisovatel při každé vhodné příležitosti platné právo rakousko-uherské srovnává s právy cizími. Příslušné literatury bylo všude užito měrou náležitou a to i té, jež týká se občanského řízení trestního. Líčení jest všude jasné a plynné, rozvržení látky přehledné, mluva správná. Jen tu a tam vyskytují se výrazy a frase, které nezdají se nám býti v plném souladu s vážností předmětu a účelem spisu (ku př. str. 40, kdež líčí se, kterak disciplina »pochend auf ihr Hetärenverhältnis zum rauhen Kriegsgotte, sich rücksichtslos vordrängt und die hehre Themis zwingt, trauerumflorten Auges bescheiden zürückzutreten«, podobně str. 78 odst. 3.).

Věcné nesprávnosti, jež do spisu se vloudily, nejsou značného dosahu. Ku př. na str. 6, kdež uvádí se CCC tak, jako by v zemích českých a rakouských byla měla podobně povšechnou zákonnou platnost jako v Německu. V kapitole »Die Strafgerichtsbarkeit als Ausfluss der Kommandogewalt« str. 25 dd. byl by spisovatel po našem soudu měl také pustiti se v řešení otázky, »zdali nebo pokud ústav t. zv. soudních pánů [»Gerichtsherren«] měl by býti zachován i v reformovaném vojenském řízení trestním«, poněvadž jest to, jak na str. 29 sám uznává, důležitá otázka praejudicialní, a sami spisovatelé vojenští, jako ku př. Korwin-Džbański, Zur Reform des Militärstraf- und ehrenräthlichen Verfahrens str. 35, nerozpakují se prohlásiti, že v reformovaném řízení trestním vojenském pro tuto instituci v posavadním smyslu není místa.

Podle toho, co posud pověděno, nemůžeme než uznati práci dra. Miřičky v celku za velmi zdařilou a záslužnou. Bohužel, není valné naděje, že by dosti brzo podařilo se překonati hojné a vážné překážky, které staví se tomu v cestu, a provésti reformu našeho zastaralého a nedokonalého řízení trestního vojenského tak, aby přizpůsobeno bylo potřebám doby a zásadám provedeným v našem řádu trestním z roku 1873. Tím méně jest naděje, zvláště nyní, kdy táž otázka v novém vojenském řádu tr. německém (ze dne 1. prosince 1898) vyřízena byla záporně, že by u nás došlo k tomu, aby pravomoc soudů trestních vojenských byla sůžena a obmezeaa způsobem, za nějž spisovatel se přimlouvá. *Storch.*

Hájení obviněného (podezřelého) v řízení přípravném. Napsal JUDr. Josef *Prušák.* (Vyňato z časopisu »Právník« XXXVIII.). V Praze. Tiskem dra. Edvarda Grégra. — Nákladem vlastním. Str. 36.

Spisovatel podává nejprve (str. 1. dd.) povšechnou charakteristiku řízení přípravného, zejména vzhledem k zásadě obžalovací a vyšetřovací a souvislé s tím otázce, v jakém rozsahu připouští se v tomto stadiu processním hájení obviněného. Aby tuto souvislost zřejměji prokázal, vykládá, jak hájení obviněného bylo zařízeno v právu římském a kanonickém a jak věci se vyvinuly na zjevný neprospěch této instituce v řízení inkvisičním, jehožto celkový ráz a obviněnému nepříznivá tendence ve hlavní věci přešly i do řízení trestního reformovaného.

Vlastním jádrem práce jest výklad platného práva rakouského (str. 13. dd.). Za naprosto nezbytné podmínky, za kterých jediné by hájení obviněného v řízení přípravném mohlo býti úspěšným, prohlašuje: 1. veřejnost celé této části řízení, aneb alespoň takovou jeho úpravu, aby »veřejnost a spolučinnost stran bezpodmínečně při všech úkonech processních byla připuštěna« a 2. rovnost stran processních. Aby ukázal, že tyto zásady v našem řízení přípravném buď vůbec provedeny nejsou, nebo jen měrou velmi nedostatečnou, zkoumá zevrubně zákonná ustanovení, jimiž upravují se působnost a práva obhájcova této části řízení (str. 16. odd.). Zejména uvažuje o právu obhájcově, býti přítomnu při některých výkonech processních, prováděti opravné prostředky obviněným opověděné, nahlédati v soudní spisy a rozmlouvati s obviněným, který jest ve vazbě. K tomu pojí se (str. 27. dd.) kritika úkolu a processního postavení přikázaného řády trestními reformovanými soudci vyšetřujícímu a poukazuje se k snahám směřujícím k reformě této části trestního řízení. Konečně pak (str. 35. a 36.) spisovatel načrtává stručně vlastní myšlenky, podle kterých by si přál, aby zmíněná reforma byla provedena.

O tom, že naše řízení přípravné má mnohé a četné nedostatky, jež mají hlavní příčinu v příliš úzkostlivém utkvění na dávných tradicích inkvisičních, a že důkladné reformy svrchovanou měrou potřebuje, nemůže býti sporu. Přes to zdá se nám, že charakteristika, kterou spisovatel podává o přípravném řízení našeho řádu tr., jest příliš jednostrannou, a jeho snaha, vylíčiti tuto část řízení trestního jako v podstatě totožnou se starým řízením inkvisičním, není úplně ospravedlněna. Patrně alespoň náležitou měrou nedoceňuje zásadného rozdílu, jaký mezi obojím řízením byl způsoben tím, že náš tr. řád přijal i pro tuto část řízení mnohé důslednosti zásady obžalovací